

ПАРАМЕТРИ УСПІШНОГО АУДІЮВАННЯ

Т.Б. Бондаренко

старший викладач,

Національний технічний університет України «КПІ»

Аудіювання – сприйняття та розуміння мовлення на слух – вважається найскладнішим видом мовленнєвої діяльності. Провідні вчені в галузі психології та лінгвістики дотепер не створили теоретичних розробок щодо вичерпного опису перетворень, які відбуваються в нервовій системі в процесі переробки мовленнєвих сигналів. А саме ці перетворення значною мірою визначають успішність оволодіння даним видом мовленнєвої діяльності. Суттєвим фактором є те, що при прослуховуванні аудіоповідомлення слухач не може впливати на хід подачі інформації і підлаштовувати форму подачі матеріалу під свої можливості. Відповідно, корегування повідомлення, що надходить, не можливе. З огляду на складність процесу сприйняття на слух, у якому задіяні короткострокова та довгострокова пам'ять, ідентифікація та сегментація понять, осмислення та імовірне прогнозування, навіть при прослуховуванні тексту, що подається рідною мовою, повністю сприймається лише 80% змісту пред'явленої інформації [2]. Двадцятивідсоткові втрати зумовлені розбіжностями між швидкістю сприйняття та швидкістю протікання мовленнєвого висловлювання. Особливості роботи мозку під час сприйняття на слух визначають повне та правильне сприйняття інформації лише після дворазового або триразового пред'явлення. Викладачам-практикам добре відома ця особливість людських можливостей, тому вона враховується в роботі на практичних заняттях.

Суттєвим фактором впливу на успішне виконання завдань з аудіювання є форма запропонованих завдань. *Контактне* аудіювання, що здійснюється як безпосереднє спілкування, буває більш успішним і легким, оскільки спирається на невербальний канал сприйняття, а саме: на зорові опори (мову тіла, міміку, погляд, дистанцію і т.ін.). При такій формі завдань сприятливим чинником

виявляються варіативні паравербальні характеристики – інтонація, тембр голосу, швидкість мовлення, паузи тощо. Вченими встановлено, що при контактному аудіюванні, дві третини інформації сприймаються паравербально та невербально і лише третина – через вербальний канал комунікації, якщо йдеться про рідну або добре опановану іноземну мову [1]. Прикладом успішного *контактного* аудіювання є діалогічне мовлення або монологічне мовлення, спрямоване на особу чи групу осіб, налаштованих на сприйняття усного повідомлення.

Набагато складнішим і таким, що вимагає високого рівня володіння іноземною мовою та достатньо тривалого тренування, є *дистантне* аудіювання іншомовних текстів (особливо сприйняття аудіоджерел) через те, що невербальні та паравербальні канали є недоступні. Тому цей вид аудіювання може бути корисним на просунутому рівні вивчення іноземної мови, коли засвоєні фонематичні, граматичні та лексичні складові мови. Процес сприйняття на слух інформації рідною мовою стосується лише її змістової складової і не розповсюджується на декодування фонематичних, граматичних та лексичних характеристик. Це докорінним чином відрізняє таке аудіювання від сприйняття на слух і розуміння іншомовного дистантного мовлення, яке може бути успішним і наближеним до природнього лише в разі усунення складностей в сприйнятті іншомовного матеріалу, тобто тоді, коли всі мовні засоби будуть автоматизовані.

Усунення складностей іншомовного аудіювання починається з першого етапу – з оволодіння фонологічними аспектами мови. Розвиток фонематичного слуху супроводжується одночасним набуттям артикуляційних навичок. Формування адекватних акустико-артикуляційних образів сприяє утворенню в пам'яті слідів, за допомогою яких відбувається розпізнавання слухової інформації. В подальшому відбувається розвиток інтонаційного слуху – здатності сприймати інтонаційну структуру речення і розмежовувати комунікативні типи висловлювань (розповідні, питальні, наказові, спонукальні).

Наступний етап розвитку навичок аудіювання пов'язаний з формуванням стійких граматичних та лексичних асоціативних зв'язків з метою створення умов свідомого здійснення пошуку та вибору інформативних ознак для розуміння іншомовного мовлення. На кожному етапі оволодіння іноземною мовою матеріал, що надається для навчального аудіювання повинен відповідати мовленнєвому досвіду та знанням тих, хто вивчає іноземну мову. За наявності системних мовних знань розвивається здатність вгадувати нове, спираючись на вже відоме, завдяки чому смисловий зв'язок висловлювання сприймається повністю.

Імовірно прогнозування, як показують спостереження, набагато легше здійснюється при контактному аудіюванні, при безпосередньому спілкуванні, коли є можливість спертися на невербальний та паравербальний канали сприйняття. Головне при цьому є те, щоби незнайомі слова не були опорними для розуміння, а їх кількість не перевищувала б доступної для сприйняття кількості. Корисним є виконання аудитивно-мовленнєвих вправ на доповнення незавершених текстів повідомлень, прогнозування смислового завершення тексту та постановку питань до цілого повідомлення.

Ще одним фактором, необхідним для формування навичок успішного аудіювання, є формування соціо-культурної компетенції, що передбачає оволодіння фоною інформацією про країну/країни, чия мова вивчається, нормами мовленнєвої і немовленнєвої поведінки, психологією спілкування в даній країні/країнах. Така інформація міститься в самій мові як відображення духу і культури нації і постійно знаходить своє вираження в мовленнєвій діяльності [3].

Аудіювання є невід'ємною частиною системи взаємопов'язаних навчальних навичок, оволодіння якими та вдосконалення яких створює базу для успішної професійної діяльності майбутніх фахівців в галузі філології та перекладу.

Література:

1. Зимняя И.А. Лингвopsиxология речевоy деятельности / И.А. Зимняя.–М.: Модэк, 2001. – С.432.
2. Леонтьев А.А. Основы психолингвистики / А.А. Леонтьев.–М.: Смысл, 1997. – С.287.
3. Леонтьев А.А. Психологияч общения / А.А. Леонтьев.–М.: Смысл, 1997. – С.368.

РЕАЛІЗАЦІЯ ІНТЕГРАТИВНОГО ПІДХОДУ В НАВЧАННІ ПЕРЕКЛАДУ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ТЕКСТІВ

Я.В. Бялківська

викладач,

Національний технічний університет України "КПІ"

Сучасність ставить нові вимоги перед системою вищої освіти, особливо стосовно інтенсифікації процесу навчання. Відтак методика навчання займається пошуком найбільш ефективних шляхів цієї інтенсифікації, що на сьогоднішньому етапі має всі можливості реалізуватися саме через інтегроване навчання. Зростання інтересу до інтеграції знань в межах навчальних закладів пов'язане передусім з інтегративними процесами у суспільстві, об'єднанням спеціальностей різної галузевої приналежності, великою кількістю досліджень на стику наук. Звідси постає необхідність проведення педагогічних досліджень, пов'язаних із запровадженням інтегративного підходу до навчального процесу.

Існують різні інтерпретації педагогічної інтеграції. Так, І.О. Зимня під інтегративним підходом розуміє переорієнтацію напрямів педагогічних вимірів на міждисциплінарність та поліпрофесіональність. При цьому інтеграція розглядається не як сума частин і їх механічне поєднання, а як їх органічне взаємопроникнення, яке дає якісно новий результат, нове системне і цілісне утворення [2, с.17]. У свою чергу, В.С. Безрукова серед напрямів педагогічної